

nikations- og medieteorier i de mere begrebsmæssige refleksioner. Her har Hutchby åbenlyst mere interesse i at diskutere med og polemisere mod konversationsanalytiske positioner end at forsøge at relatere konversationsanalysens teori og metode til medieforskningens efterhånden ganske vidtfavnende palette af teorier og metoder. Dels savner man en vilje til at foretage lidt mere dristige generaliseringer, end tilfældet er. Målt med konversationsanalysens alen er Hutchby sikkert en frimodig generalist, men set i forhold til gængs medievidenskabelig analyse er han undertiden præget af en næsten puritansk uvilje mod at foretage perspektivering og generaliseringer, som ikke kan gives detaljeret empirisk belæg i observerbare talehandlinger. Som sådan er han solidt plantet i konversationsanalysens etnometodologiske og mikrosociologiske udgangspunkt, hvor »groundingen« af analysen er både alfa og omega.

Tilbage står, at denne bog sammen med Hutchbys øvrige arbejder afspejler en stor indsats for både at udvikle en metode, der har vist sin berettigelse i analysen af ansigt-til-ansigt kommunikation, til også at omfatte mediebaseret kommunikation, og at påvise hvorledes teknologi på afgørende vis bidrager til den menneskelige interaktions forandring på mikroplanet. Som sådan er Ian Hutchbys bog både en invitation til metodisk at opkvalificere den medievidenskabelige analyse af samtaler og et indlæg i diskussionen om forholdet mellem teknologi, kommunikation og samfund. Den være hermed anbefalet.

*Stig Hjarvard, professor
Film- & Medievidenskab
Københavns Universitet*

Vanni Tjernström, *Europa norrifrån, akademisk afhandling, Institutionen för kultur och medier, Umeå universitet, 2001, 514 sider med bilag.*

»Har det i nordiska dagstidningar uppstått en europeisk agenda i tillägg till den nationella politiska debatten?« (s.4) Dette er kort fortalt spørgsmålet, Vanni Tjernström søger at besvare i sin omfattende afhandling om europæisk politisk kommunikation i fire nordiske dagblade; *Politiken* (Danmark), *Hufvudstadsbladet* (Finland), *Aftenposten* (Norge) og *Dagens Nyheter* (Sverige). Og

Tjernström har udmærkede forudsætninger for at besvare sit spørgsmål. Fra 1976 til 1990 var hun informationssekretær for den svenske delegation i Nordisk Råd. Fra 1990 og fremefter har hun delt sin tid mellem freelance skrivning fra Bruxelles og forskning. Kendskabet til såvel nordiske, som europæiske forhold burde derfor være i top.

Baggrunden for Tjernströms spørgsmål er EU's stigende politiske betydning set i forhold til EU's manglende folkelige gennemslagskraft. Skal EU sikres en folkelig forankring, kan dette kun ske gennem udviklingen af en europæisk offentlighed. »En europæisk offentlighed [...] som [...] bara fungera genom mediernas förmedling.« (s. 13).

Teoretisk har afhandlingen således et normativt Habermas inspireret udgangspunkt, hvor »nyhetsmedierna är centrala för medborgarnas möjlighet att delta i det politiska livet även i fråga om transnational politik.« (s. 31). Det øvrige teoretiske tankegods består især af komparativ politisk kommunikation (Blumer & Gurevitch, 1975, 1990) samt begreberne 'framing' og 'news domestication'. Tanken om journalistisk 'framing' stammer som bekendt fra Tuchman (1978) og hentyder til, at nyheder er sociale konstruktioner af virkeligheden. Journalister vælger dele af virkeligheden ud og fortæller om disse dele på bestemte måder. Begrebet 'news domestication' er af nyere dato, og hentyder til den proces hvorigennem »journalists sometimes construct foreign news stories in ways which attempt to create links of meaning between the stories and the history, culture, politics, society ect. of the viewers.« (s. 35).

Det analytiske fokus for Tjernström bliver således, hvordan EU konstrueres i de udvalgte aviser og især, hvordan den enkelte avis' binding til den nationale kontekst kan virke begrænsende for konstruktionen af en europæisk offentlighed. Afhandlingens hovedvægt ligger imidlertid ikke på det teoretiske, men på det empiriske. Først undersøger Tjernström, hvordan EU i bred forstand beskrives i udvalgte måneder af 1993 og 1996. Herefter følger 3 nærstudier af henholdsvis EU's udenrigspolitik, miljøpolitik og den økonomisk monetære union.

Som udgangspunkt for en komparativ analyse er der især én ting, der er værd at hæfte sig ved, når det gælder de udvalgte lande og tidsperioder. I 1993 var Danmark det eneste af de fire undersøgte lande, der var medlem af EU (og havde været det siden 1/1-1973). I 1996 stod Norge stadig uden for EU, mens Sverige og Finland nu havde ét års medlemskab på bagen. Det virker umiddelbart åbenlyst, at en så afgørende forskel mellem Dan-

mark og de tre andre lande kan have en væsentlig betydning for undersøgelsen.

Når Tjernström sammenligner kvaliteten af de enkelte avisers EU-dækning og finder, at *Politiken* i 1993 indtager en særstilling, når det gælder kunsten at formidle EU fra såvel et europæisk som et nationalt perspektiv, er resultatet derfor ikke så overraskende, som hvis sammenligningen var sket mellem mere ligeværdige parter, som f.eks. Danmark, England og Irland – lande, der alle blev medlem af EU samtidig. I 1996 er resultatet stort set det samme. Her søger Tjernström imidlertid andre forklaringer på *Politikens* manglende forkærlighed for 'news domestication', f.eks. en særlig dansk politisk kultur, skønt længden af Danmarks medlemskab (og vore mange folkeafstemninger) stadig må betragtes som den umiddelbart afgørende forskel.

Holder Tjernström sig imidlertid til at analysere, hvordan den nationale kontekst præger (især) de andre nordiske landes 'framing' af EU, finder hun god støtte for sin tese om 'news domestication'. I Finland præges EU-debatten således især af sikkerhedspolitiske spørgsmål, hvilket i vid udstrækning kan forklares med forholdet til den store nabo i øst. I Norge tolkes EU ind i en gammel norsk konflikt mellem centrum og periferi, det vil sige mellem Oslo og distrikterne. I 1996, efter Norge har stemt nej til EU, halveres antallet af artikler m.m., der omhandler EU. I Sverige bliver EU, ligesom det længe var vanen herhjemme, hovedsageligt behandlet ud fra et økonomisk perspektiv, hvilket ifølge Tjernström kan hænge sammen med Sveriges billede af sig selv som industrination.

I de tre nærstudier genfinder Tjernström i vid udstrækning de samme tendenser som i de to hovedstudier. På grund af Sveriges mangeårige

neutralitetspolitik er svenske aviser uhyre forsigtige med at skrive om EU's udenrigs- og forsvarspolitik. Danmark har historisk markeret sig på miljøområdet og ofrer af samme grund meget plads på EU's miljøpolitik. Norge, der som nation selv har haft succes som fredsmægler, fokuserer på EU's mæglerrolle på Balkan, osv., osv.

Efter endt læsning er man således ikke i tvivl om, at den nationale kontekst som fortolkningsramme har stor betydning for avisernes dækning/vinkling af EU-stof. Hvad angår afhandlingens hovedspørgsmål om fremvæksten af en europæisk politisk kommunikation/offentlighed, konkluderer Tjernström: »Där har ännu inte uppstått en europeisk politisk kommunikation värd namnet.« (s. 392). Netop fordi medierne i høj grad stadig er bundet til den nationale kontekst, forbliver dækningen af EU national i stedet for transnational eller europæisk. Tjernström fremhæver dog *Politiken* som en vigtig undtagelse, idet *Politiken* med sin dækning af EU faktisk formår at give stoffet en europæisk dimension. Men når Tjernström på denne baggrund skriver, at der eksisterer en særlig dansk politisk kultur for åbent at diskutere EU (s. 357), vil de fleste danskere med kendskab til det samlede medieudbud nok have svært ved at genkende denne karakteristik.

Europa norrifrån bidrager til den væsentlige debat om nationale mediers rolle i et stadig mere transnationalt politisk landskab. Afhandlingen påviser den nationale konteksts afgørende betydning for den journalistiske verdensforståelse, men viser også, hvordan samme kontekst over tid kan blødes op og tilføjes europæiske nuancer.

Mark Ørsten, Ph.D.-stipendiat
Journalistik, RUC